

Kartlegging av naturmangfold ved Staversletta i Bærum kommune

Ole J. Lønnve

BioFokus-notat 2015-34

BIO
FOKUS

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag for Veidekke Eiendom AS, foretatt en naturfaglig undersøkelse ved Staverløkka i Bærum kommune. I det aktuelle området er det planlagt utbygging av boliger. Det ble ikke avgrenset naturtyper innenfor planområdet.

Nøkkelord

Biologiske verdier
Naturtyper
Hensyn

Omslag

Parti fra Staversletta
Foto: Ole J. Lønnve

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-453-5

BioFokus-notat 2015-34**Tittel**

Kartlegging av naturmangfold ved Staversletta i Bærum kommune

Forfatter

Ole J. Lønnve

Dato

15. september 2015

Antall sider

7 sider

Refereres som

Lønnve, O. J. 2015. Kartlegging av naturmangfold ved Staversletta i Bærum kommune. BioFokus-notat 2015-34. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgiver

Veidekke Eiendom AS

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.
Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra:
<http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Bakgrunn

BioFokus ved Ole J. Lønnve har på oppdrag for Veidekke Eiendom AS foretatt en naturfaglig undersøkelse ved Staversletta ved Staver gård i Bærum kommune (fig. 1). I det aktuelle området er det planlagt utbygging av boliger (vesentlig rekkehus).

Områdebeskrivelse

Staversletta utgjøres av et relativt lite kupert areal som avgrenses i vest av Billigstadveien, i nord av Vestmarksveien og i sør-øst av Staversletta-veien. En liten vei fra Vestmarksveien til Staversletta-veien krysser området. I nord-øst ligger en barnehege. Langs sør-øst siden av Staversletta-veien er det villabebyggelse.

Berggrunnen utgjøres av rombeporfyr lava. Løsmassene består for det meste av et tynt humuslag rett på berget over mesteparten av området, men i nord-øst forekommer mindre partier med tykkere marine avsetninger.

Området er for det meste dekket av skog. Nokså sentralt i området finnes en ballbane. Denne består stort sett av eng med buskvegetasjon og store partier med hundekjeks i kantene.

Ballbanen er i dag trolig forholdsvis lite i bruk. I følge opplysninger fra lokalkjente har det også vært en sag her, men det er lite rester etter denne i dag. Området har tidligere også vært benyttet til beite for storfe fra Staver gård. Skogen skal aldri vært gjennomhogd, i hvert fall ikke de siste 50 årene, men naboer har fått lov av grunneier til å ta ut noe til ved. Langs sørsiden av området går en gammel vei/lede (Staversletta-veien) opp til Tanum kirke. Deler av denne er i dag kun gangvei.

Metode

Området ble befart den 16. juni 2015 for registrerbare naturtyper etter DN-håndbok 13, 2. utgave (Direktoratet for Naturforvaltning 2007). Fremmedarter og rødlistearter ble spesielt ettersøkt ved befaringen, og Artskart (Artsdatabanken og GBIF-Norge 2015) og andre tilgjengelige kilder ble sjekket for eventuelle tidligere funn av arter og naturtyper innenfor planområdet. Artsfunn fra befaringen er tilgjengeliggjort for Artskart gjennom BioFokus ArtsfunnBase (BAB).

Siden området er oppdelt av vei og en ballbane, er det av praktiske grunner valgt å dele området inn i tre deler for å beskrive naturkvalitetene: Den sør-vestlige delen (1), ballbanen (2) og den nord-østlige delen (3) (figur 1).

Dette notatet gir på ingen måte en fullstendig oversikt over hva som finnes av arter innenfor det undersøkte området. Til det kreves langt mer omfattende undersøkelser. Derimot skal den gi et godt innblikk i hvilke naturkvaliteter området innehar.

Figur 1. Avgrensningen til de tre delområdene av Staversletta.

Resultater

I følge Artskart (Artsdatbanken og GBIF-Norge 2015), kan bregneplanten huldrenøkkel (*Botrychium matricariifolium*) (CR i h. t. Norsk rødliste for arter, 2010) være funnet innenfor området i 1882 (etikettert Stavereåsen i Bærum). Det er derimot høyst usikkert om dette funnet er gjort innenfor avgrensningen. Dessuten er funnet svært gammelt. Området har garantert endret karakter siden den tid. Planten ble heller ikke funnet under befaringen den 16. juni. Det kan på den annen side ikke helt utelukkes at denne planten kan forekomme i området. Habitatet er i til dels meget mørk edellauvskog og hasselskog på moldjord, hvilket forekommer innenfor undersøkelsesområdet. Huldrenøkkel er vanskelig å finne, og den kan derfor raskt bli oversett. I følge lokalkjent nabo skal den forholdsvis sjeldne bleklodden steinsopp (*Boletus reticulatus*) være funnet innenfor undersøkelsesområdet. Området er dessuten viktig for forskjellig vilt som rådyr og diverse fugler, bl.a. kattugle.

Naturkvaliteter

Det er ikke funnet arealer som oppfyller kriteriene for verdifull naturtype iht. DN-håndbok 13. Det finnes likevel noen naturkvaliteter. Generelt bærer mye av området preg av gjengroing samt påvirkning av ulik art, bl.a. noe vedhogst og hageavfall i kantene mot bebyggelsen.

1 Den sørvestlige delen

Denne delen består for det meste av skog. Her har det vært beite i tidligere tider. Skogen er stedvis tett og forholdsvis ung, bl.a. med innslag av mye gran. Tre- og busksammensetningen utgjøres av gran, furu, einer, eik, ask, spisslønn, rogn, bjørk, kirsebær, osp, selje, men grove trær mangler og hasselkjerrene er forholdsvis unge. Noe død ved forekommer spredt, for det meste av gran. Jordsmonnet er stedvis svært grunt og berget stikker enkelte steder opp i dagen. I kantene mot Billingstadveien forekommer dessuten enkelte mindre partier med tørrbakke- og engpreg som er under sterk gjengroing (figur 2). I disse partiene ble det ikke gjort funn av spesielt kalkkrevende arter, men floraen er likevel forholdsvis rik med forekomster av bl.a. hengeaks, knolleteknapp, fuglevikke, smørbukk, markjordbær, teiebær, vårpengeurt, skogstorkenebb, engsyre, tiriltunge, blåveis, tveskjeggveronika, tepperot, firkantperikum, ryllik, liljekonvall og roser. Hundekjeks dominerer derimot enkelte steder.

Denne delen har et vist potensial for interessante insekter, kanskje særlig i kantene mot Billingstadveien hvor solinnstrålingen er god. Den forholdsvis mangfoldige karplantefloraen gir grunnlag for en lang rekke arter. Interessante sopp kan også forekomme her. Derimot er kvalitetene til denne delen ikke høye nok til at det faller inn under kriteriene for verdifull naturtype. Skogen er for ung og påvirket, og mengden død ved er lav. Engpartiene i kantene mot Billingstadveien er små og fragmentariske og delvis under sterk gjengroing.

Figur 2. I kantene mot Billingstadveien forekommer mindre partier med engpreg som til dels er under sterk gjengroing. Foto: Ole J. Lønnve.

2 Ballbanen

Denne delen utgjøres for det meste av et åpent engareal som til en viss grad benyttes til ballspill og noe av arealet klippes trolig med gressklipper (figur 3).

I kantene forekommer stedvis til dels store mengder hundekjeks, einstape og buskvegetasjon, særlig i sør. I krysset ved veien fra Vestmarksveien–Staversletta-veien står en frittstående ask som trolig er angrepet av askeskuddsyke (figur 4). Treet er derimot ikke stort nok til at det kommer over terskelen for naturtypen store gamle trær. I kantene mot Vestmarksveien grenser det mot litt skog bl.a. enkelte forholdsvis grove grantrær. Her står også en tørrgran i kanten mot enga.

Det ble inventert noe etter insekter på og rundt ballbanen. En blodbie (*Sphecodes* sp.) ble funnet. Blodbier blir funnet relativt sjelden og de lever som parasitter på andre bier. Ut over dette ble ingen interessante artsfunn gjort i tilknytning til ballbanen og engarealet den 16. juni, men det vurderes derimot som relativt sannsynlig at dagsommerfuglen kløverblåvinge (*Glaucopsyche alexis*) (NT) forekommer her, men tidspunktet var trolig for sent til at denne arten ble fanget opp. Vertsplanten til denne arten er kløver, hvilket det er mye av ved ballbanen, og flygetiden er relativt tidlig (mai–tidlig juni). Ut over dette vurderes enga til å ha et vist potensial for nektarsøkende insekter (bier, humler, sommerfugler osv). Slik sett har sannsynligvis enga en funksjon for blomstersøkende arter som generelt forekommer i området.

Figur 3. Ballbanen på Staversletta. Foto: Ole J. Lønnve.

Figur 4. Asketreet ved Staversletta, Foto: Ole J. Lønnve

3 Nord-østlig del

Dette området kan karakteriseres som rik edelløvskog. Dominerende treslag er ask (NT), men med vist innslag av til dels forholdsvis gammel hassel sentralt (figur 5). Også gran, eik, spisslønn, rogn, bjørk, kirsebær, alm (NT), osp, selje og furu forekommer i denne delen. Feltsjiktet domineres av lågurtvegetasjon med bl.a. knollerteknapp, liljekonvall, hvitveis, markjordbær, blåveis, tveskjeggveronika,

engsoleie, blåbær, firkantperikum, jonsokkoll og skogburkne. I busksjiktet forekommer roser, bringebær og krossved.

Skogen er stedvis svært tett, men med enkelte mindre glenner. Skogen domineres av unge trær og ingen spesielt grove trær forekommer i denne delen. I det hele tatt bærer området preg av å være gjengrodd etter at beite opphørte for flere tiår siden. Området har fått utvikle seg relativt fritt siden da. Innslaget av død ved er derfor lite.

Rødlistearten hasselkjuke (NT) ble registrert under befaringen den 16. juni på et gammelt hasselkjerr. Alm forekommer fåtallig og spredt.

Området vurderes til å ha et visst potensial knyttet til jordboende sopp, spesielt arter som danner mykorrhiza med hassel. Det har derimot ikke vært hensiktsmessig å ettersøke slike arter grunnet et dårlig soppår. Rike edelløvskoger er svært viktige for jordboende sopp og hassel er et svært viktig mykorrhiza-treslag (Brandrud 2007). Området ligger imidlertid ikke på kalkgrunn eller annen svært rik berggrunn slik at potensialet er langt lavere for interessante sopparter enn de er på en del andre lokaliteter i regionen Indre Oslofjord. Den store treslagvariasjonen gir potensial for et stort mangfold av insekter, spesielt sommerfugler, knyttet til løvtrær.

Samlet sett, men under tvil, vurderes ikke denne delen til å ha godt nok utviklede kvaliteter til at de kommer over terskelen for naturtypestatus. Kvalitetene er begrenset til små arealer og disse er heller ikke veldig godt utviklet.

Figur 5. Partier med edelløvskog og forholdsvis gamle hasselkjerr.
Foto: Ole J. Lønnve.

Konklusjon

Ut fra denne undersøkelsen ble det ikke påvist arealer med naturtypekvaliteter etter DN-håndbok 13 ved Staversletta. Det betyr derimot på ingen måte at

Staversletta ikke har funksjon for biologisk mangfold. Området ligger i en region (Oslofjordregionen og Bærum spesielt) der biodiversiteten er svært høy for en rekke ulike organismegrupper samtidig arealene her er under sterkt press. Mange arter forekommer kun i denne regionen. Man kan derfor forvente at det ved en mer målrettet inventering, etter f.eks. insekter, vil kunne påvises både et høyt antall arter og kanskje også rødlistearter eller arter som har en begrenset utbredelse i Norge. Gjenværende grønne lommer i «Oslofjordgryta» hvor nå mer enn 90 % av arealet er utnyttet er derfor viktige arealer for gjenværende biologisk mangfold i dette området som har den høyeste andelen av truede arter i Norge. En videre utbygging av gjenværende grønne lommer vil føre til ytterligere nedgang i leveområder for arter. I Naturmangfoldloven står det at den samlede belastningen ved tiltak skal vurderes. Dette er en vanskelig øvelse, men det er helt klart at arter vil forsvinne lokalt og regionalt og kanskje nasjonalt etter hvert som antallet og arealet av de gjenværende resthabitatene går ned. Den samlede belastningen av slike mindre utbygninger kan bli for stor slik at arter etter hvert forsvinner.

Ved en utbygging av Staversletta vil det derfor være fornuftig om man kan la enkelte deler stå noenlunde urørt. Kan man f.eks. la partier med gamle hasselkjerr stå urørt, vil dette være positivt. Mot Billingstadveien kan det dessuten gjøres tiltak slik at de små engarealene her får økt verdi. Dette kan gjøres ved at man holder disse arealene mer åpne ved å rydde unna kratt og buskas. På den måten kan man til og med øke størrelsen til disse arealene, og deres verdi for biologisk mangfold vil også øke. Områdets naturlige treslags sammensetning er høy. Her forekommer mange arter løvtrær, inkludert flere ulike edelløvtrær. Mange arter innen forskjellige organismegrupper er spesifikt knyttet til ulike løvtrær, enten de lever av løvverk, er saprofytter på stammer eller er avhengig av død ved. Ved å sørge for at treslagvariasjonen som er til stede på Staversletta per i dag opprettholdes, vil man i bidra noe til at levesteder for mange arter til en viss grad finnes i området i fremtiden.

Referanser

Artsdatabanken og GBIF-Norge. 2015. Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no>

Brandrud, T. E. 2007. Rødlistearter av sopp knyttet til edelløvskog; habitatkrav, hotspothabitater og utbredelsesmønstre. AGARICA 27, 91–109.

Direktoratet for Naturforvaltning. 2007 Kartlegging av naturtyper – verdisetting av biologisk mangfold, rev. utg. DN-håndbok 13.

Miljødirektoratet. 2014. Naturbase. <http://www.miljodirektoratet.no/no/Tjenester-og-verktoy/Database/Naturbase/>

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>